

Copyright foto

Meer lig- en leefruimte voor vleesvarkens in plateaustal

Dierenwelzijn op een hoger niveau

Het toepassen van plateaus in vleesvarkensstallen is een praktische en financieel interessante manier om de leefomgeving van de varkens te vergroten. Plateaus bieden de varkens niet alleen meer ruimte, ze zorgen ook voor een verrijking van de leefomgeving. Dit concludeert Wageningen UR op grond van recent onderzoek.

In de praktijk kom je ze maar weinig tegen: plateaus in vleesvarkensstallen. Toch zijn plateaus geen nieuw verschijnsel. Begin deze eeuw deed het Varkens Innovatie Centrum Sterksel al ervaringen op met plateaus in hokken voor vleesvarkens. Plateaus leken een geschikte mogelijkheid te zijn om op een betaalbare manier meer ligruimte aan de varkens te bieden. In stallen met volledig roostervloer zouden plateaus kunnen zorgen voor de vereiste hoeveelheid dichte vloer in een hok.

Het ministerie van Landbouw verleende een ontheffing tot 2018 om plateaus mee te mogen rekenen bij het bepalen van het leefoppervlak van vleesvarkens.

Plateaus leken vooral interessant voor vleesvarkenshouders om in te kunnen spelen op nieuwe oppervlakte-eisen die er aan zaten te komen. Per 2013 zouden vleesvarkenshouders worden verplicht om zware vleesvarkens minstens 1.0 vierkante meter hokoppervlak te bieden. In 2010 ging demissionair LNV-minister Gerda Verburg in op de wens LTO en NVW om de vleesvarkenshouderij niet op te zadelen met een leefoppervlakenorm van 1.0 vierkante meter per vleesvarken. Verburg erkende dat de Nederlandse varkenshouderij daarmee veel strengere eisen zou hanteren dan in andere EU-lidstaten van kracht zijn.

Het afstel van de vergroting van het hokoppervlak tot 1,0 vierkante meter per varken, lijkt een rol te spelen bij de tegenvallende belangstelling voor plateaustallen.

Studie

Wellicht leiden recente onderzoeksresultaten van Wageningen UR Livestock Research tot een hernieuwde belangstelling voor de toepassing van plateaus in vleesvarkensstallen. Het onderzoek is uitgevoerd op twee vleesvarkensbedrijven met plateaustallen. En daarnaast hebben de onderzoekers informatie verzameld over onderzoeken naar en ervaringen met plateaus in andere landen. Aanleiding voor het onderzoek was de wens van het ministerie van ELI om meer informatie te krijgen over de mogelijkheden en beperkingen van plateaus in varkenshokken. Het is de bedoeling om het onderzoeksresultaat te gebruiken bij het beslissen over het wel of niet verlengen van de eerder genoemde ontheffing tot 2018.

Als het aan onderzoeker Herman Vermeer ligt, kan de ontheffing worden omgezet in een definitieve toelating voor het gebruik van plateaus in vleesvarkensstallen. Vermeer, in dienst van Wageningen UR Livestock Research, heeft in zijn onderzoek vastgesteld dat plateaus in de hokken een prima manier zijn om het leefoppervlak van varkens te vergroten. Maar plateaus hebben meer te bieden. Vermeer stelt vast dat plateaus zorgen voor een verrijking van de leefomgeving van de varkens. „Naast extra leefruimte biedt een plateau meer ruimte voor exploratiegedrag en keuze voor de ligplek. We zien dat veel varkens heel graag op het plateau liggen. Daar hebben ze meer overzicht over het hok. Je kunt stellen dat plateaus een extra dimensie toevoegen aan een varkenshok dat meestal vrij saai is voor varkens. Bovendien wordt de inhoud van de stal beter benut.” Onderzoeker Vermeer constateert dat plateaus ook bijdragen aan beschutting die varkens soms graag opzoeken. „In hokken met plateaus is het meest populaire ligplekje voor de varkens steevast de ruimte onder de loopbrug naar het plateau. Kennelijk voelen varkens zich daar het veiligst.” Volgens Vermeer is het bij de definitieve toelating van plateaustallen wel zaak om duidelijke regels te stellen aan de uitvoering van de plateaus. „Die regels moeten misschien nog eens tegen het licht worden gehouden, zodat ook toekomstige systemen het dierenwelzijn garanderen.”

Technische resultaten

In het rapport over plateaustallen concluderen de onderzoekers van Wageningen UR dat er geen conclusies zijn te trekken over de invloed van plateaus op de technische resultaten, omdat eenduidige cijfers ontbreken.

Stalinrichter Toon van Osch van Van Osch Uden bv verkoopt plateaus voor varkensstallen. Hij meldt dat zijn klanten ervaren dat de groei van de varkens toeneemt in plateaustallen. Van Osch kan dit niet met harde cijfers onderbouwen. Wel weet Van Osch dat vooral de rekenaars onder de varkenshouders kiezen voor plateaus in de stallen. „Bijna alle plateaus die we de afgelopen jaren hebben verkocht, zijn geïnstalleerd in vleesvarkensstallen op grote bedrijven; zeg maar de commerciële jongens.”

De investering die is gemoeid met het installeren van plateaus verschilt per stal. Globaal kun je uitgaan van 60 euro per vleesvarkensplaats. Van Osch: „De extra ruimte die je met plateaus creëert, is daardoor relatief goedkoop.”

Minpunten

De voordelen van plateaus in de stal komen vooral ten goede aan de varkens. De nadelen, die er ook zijn, raken vooral de varkenshouder en zijn personeel. Onderzoeker Vermeer: „Plateaus maken het werken in de stal er niet gemakkelijker op. Controle van de varkens is lastiger, omdat het overzicht in de hokken minder wordt. Sommige varkenshouders hebben extra verlichting onder de plateaus gemonteerd om tijdens controlerondes toch voldoende zicht op de varkens te hebben.”

Ook het mestgedrag van de varkens kan soms voor extra werk zorgen. In de meeste gevallen, benutten de varkens het plateau als ligruimte en deponeren ze er geen of nauwelijks mest. Een enkele keer is dat anders en wordt het een smeerbeel op het plateau.” Een punt van aandacht bij het installeren van plateaus is het stalklimaat. Vooral het inlaatpunt van verse lucht is van belang. ▶

Ook geschikt voor biggen

Varkens Innovatie Centrum (VIC) Sterksel heeft de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar het gebruik van plateaus in hokken voor gespeende biggen. „Onze conclusie is dat plateaus voor gespeende biggen net als bij vleesvarkens goed bruikbaar zijn. En ook voor biggen betekenen plateaus in het hok een stuk hokverrijking”, zegt Anita Hoofs van VIC Sterksel. „Er zitten ook dezelfde haken en ogen aan. Sommige koppels gebruiken het plateau als mestplaats en dat leidt tot vervuiling. Plateaus dragen niet bij aan betere arbeidsomstandigheden voor de varkenshouder en zijn medewerkers.” Hoofs concludeert dat de installatie van plateaus in de afdelingen voor gespeende biggen, kan helpen bij het creëren van extra ruimte voor biggen. „Door de gestegen productiviteit kampen veel vermeerders met te weinig hokcapaciteit voor gespeende biggen.”

Bij plafondventilatie is het niet ondenkbaar dat het ventilatiepatroon verstoord raakt door het installeren van plateaus. Volgens Vermeer functioneren plateaus het best bij het werken met grote groepen vleesvarkens; vanaf 20 dieren per hok.

Marktconcepten

Mogelijk is het installeren van plateaus in de stal interessant voor varkenshouders die deelnemen aan een marktconcept dat extra eisen stelt aan de leefomgeving van varkens. Eén van de bekendste is Good Farming Star van Vion. Dit programma vereist een leefruimte van 1,0 vierkante meter voor de zwaardere vleesvarkens. Ook zijn speelmaterialen in het hok verplicht. Het installeren van plateaus zou een vleesvarkenshouder met een traditionele stal

de mogelijkheid bieden om de leefruimte voor de varkens te vergroten, en daarmee te voldoen aan de eisen van Good Farming Star, zonder concessies te hoeven doen aan het aantal varkens in de stal. Vooralsnog stelt Vion zich voorzichtig op als het gaat om de toepassing van plateaus binnen Good Farming Star. „Vion ziet in de plateaus een interessante innovatie voor verdere uitwerking”, meldt woordvoerder Marc van der Lee. „In de sector zijn de eerste ervaringen bij proefbedrijven en praktijkbedrijven beschikbaar. Die zijn positief; de varkens maken er blijkbaar graag gebruik van. Plateaus kunnen een oplossing zijn waarin dierenwelzijn en optimalisatie van de bedrijfsvoering samengaan.” Van der Lee tekent aan: „De Dierenbescherming bepaalt de criteria van het Beter Leven-keurmerk

en daarmee ook de toepassing van deze plateaus.”

Dierenbescherming positief

De Dierenbescherming is positief over het werken met plateaus. „Die passen prima binnen ons Beter Leven-keurmerk”, meldt Bert van de Berg, beleidsmedewerker bij de Dierenbescherming. „Plateaus zorgen voor meer afwisseling in het hok. Ze kunnen ook een rol vervullen bij het oplossen van de problemen die soms een rol spelen bij het mesten van beren. Varkens die door soortgenoten worden lastiggevallen, hebben via een plateau een mogelijkheid om een rustiger plek te zoeken.” ■

 Reageren?
b.kleinswormink@pigbusiness.nl

Cees van den Broek, Oud-Gastel (N.-Br.)

‘Plateau biedt meer dan extra ruimte’

Varkenshouder Cees van den Broek in Oud-Gastel (N.-Br.) heeft begin dit jaar een vleesvarkensstal met 1.300 plaatsen uitgerust met plateaus. Dit heeft hij gedaan na een jaar te hebben proefgedraaid met plateaus in één afdeling.

De plateaus bevinden zich ongeveer een meter boven de hokbodem. Ze zijn 1,50 meter diep. Het plateau erboven is uitgerust met een spleet ter hoogte van de achterwand. Eventuele mest- en urine die de varkens boven deponeren, valt via de spleet rechtstreeks in de milieuspleet in de hokbodem. „De plateaus blijven zo mooi schoon”, is de ervaring van Van den Broek.

Varkens kunnen op het plateau komen via een zware ijzeren loopbrug. „Een zware constructie is noodzakelijk omdat de brug aan het eind van een ronde bestand moet zijn tegen het gewicht van twee, drie varkens.”

Van den Broek biedt zijn varkens door het installeren van plateaus 1,0 vierkante meter leefruimte per dier. „Maar plateaus in het hok hebben meer te bieden dan extra leef- en ligruimte voor de varkens. Ik ervaar dat varkens het gebruik van de plateaus erg interessant vinden. Als we nieuwe biggen in een afdeling hebben opgelegd, zijn ze binnen één à twee dagen allemaal boven op het plateau geweest. Biggen zijn net kleine kinderen. Als ze een speeltuin zien, willen ze spelen. Ik concludeer dat de plateaus fungeren als een leuk speeltje voor de varkens. Ze zijn een verrijking van de

leefomgeving.” Nog een voordeel van plateaus in de hokken is volgens Van den Broek dat varkens eronder beschutting vinden. Varkens die de weg naar het plateau eenmaal hebben gevonden, nemen regelmatig boven een kijkje. Het gebruik van de plateaus verschilt per hok en per moment van de dag. „Soms ligt er één varken boven, soms drie en soms wel vijf.” Varkenshouder Van den Broek heeft de indruk dat het gebruik van de plateaus per varken verschilt. „Sommige varkens lijken altijd boven te liggen, terwijl andere er nooit komen.”

Technisch

Sinds de installatie van de plateaus zijn de technische resultaten verbeterd. „De gemiddelde groei van de varkens is momenteel ongeveer 900 gram per dag. Ik schat dat de plateaus goed zijn geweest voor een groeitoename van 20 tot 50 gram per dag.” Van den Broek schrijft de betere groei toe aan het feit dat varkens beter gedijen in een prettiger leefomgeving. Nadelen hebben de plateaus ook. „De toegankelijkheid van de hokken vermindert. Daar heb je last van, bijvoorbeeld bij het aanstrepen van varkens, het uitladen van varkens, en het uitvoe-

ren van eventuele vaccinaties. Het schoonspuiten van de afdelingen kost ook meer werk. En de controle van de varkens vergt extra aandacht.” Varkenshouder Van den Broek vertelt dat hij met zijn medewerkers uitgebreid heeft gesproken over de minpunten van verhoogde plateaus in de hokken. „Als zij het niet hadden zien zitten, waren de plateaus er niet gekomen.”

Copyright foto